

Un monstre que diu la veritat

Cicle comissariat per Pilar Cruz

Paco Chanivet

Interregne

Del 5 de juliol al 8 de setembre de 2019

«Era un lloc d'interferències estranyes,
d'inquietud i malenconia infinites,
el residu etern d'alguna desgràcia còsmica.»
Thomas Ligotti

En l'espectador que davalla al paisatge abjecte que Paco Chanivet ha invocat a l'Espai 13 s'inicia allò que literàriament es coneix com a catàbasi: un descens als inferns, a l'horror. El primer que es divisa en aquest lloc esfereïdor és una *Força mecànica a cegues*, un artefacte inspirat en els antics planetaris mecànics i coronat per una constel·lació d'allò que Ligotti anomena «glòries amorfes», les quals giren histèriques «com titelles brillants que ballen en la foscor». Aquestes formes, que provoquen rebuig alhora que resulten familiars, són deliris formals inspirats en òrgans i funcions fonamentals de la nostra espècie: pensar, parlar i reproduir-nos. Una criatura patètica amb una anatomia que ha estat retorçada i fragmentada a conseqüència d'haver-se exposat a la puresa insensible del cosmos. Un mecanisme monstruós que orbita sobre si mateix condemnat a un moviment hermètic, alienat i autocomplaent.

Cobreix l'espai un mar de restes de runes àrides en què la vida no té lloc. Malgrat tot, unes flors estranyes brollen entre els residus d'una realitat acabada de dinamitar i convertida en *El desert d'allò real*. Aquestes flors són com organismes fractals, adaptats i supervivents d'un desastre d'alguna mena. Una plaga d'organismes terribles en una zona d'exclusió on les lleis de la biologia es deformen.

Situar-se en aquest desert és com estar enmig d'una realitat que ens pensem que és confortable i comprensible però en què hi ha una bretxa enorme. La runa, la màquina i les flors treuen el cap per aquesta bretxa, sinistres i inconfortables, irrompent en la superfície d'allò que ens és familiar.

A l'altra banda de la sala s'entreveu una dimensió inaccessible. És la cosa que no es pot anomenar. *El núvol del no-saber*, l'única manera que tenim d'albirar el món impensable, inaccessible i incognoscible les dimensions del qual ni tan sols podem intuir, ja que el nostre sistema cognitiu queda col·lapsat. Només se'ns permet veure aquesta exterioritat total des de la petita escletxa que s'obre en el que ens és familiar. A través d'ella podem sentir l'horror més absolut i antic, aquell que es produeix davant del buit d'allò que no podem conèixer degut a les nostres limitacions, d'allò que no podem anomenar perquè no sabem com fer-ho. És el vertigen de la màquina obsoleta de coneixement humà

quan s'enfronta a allò que és insondable; de l'univers enfront de l'univers per a nosaltres, aquell que, des d'una ingènua visió antropocèntrica, hem cregut que podíem domesticar.

La cosa que no es pot anomenar ni abastar tampoc no es pot descriure. Per això, durant la inauguració un guardià d'ulls buits cega les càmeres dels mòbils, les principals màquines de descripció de la realitat amb què comptem, amb el sigil de la paraula «adiàfora» (del grec *ἀδιάφορος*, «indiferent»).

Interregne és una experiència atmosfèrica que respondria a la categoria que el teòric cultural Mark Fischer atribueix al que és «rar i esgarrifós». El que és rar com una juxtaposició estranya d'elements que ho haurien de ser-hi, una combinatòria anormal d'elements familiars. La raresa, aquella discrepància del que és real, ens col·loca en presència d'alguna cosa nova que sentim com a errònia. Ara bé, no seria en la realitat, sinó en la nostra concepció de la realitat —o d'allò que projectem com a tal— on es situaria l'error. L'error és l'indici que les nostres regles ja no serveixen. A més, una sensació esgarrifosa es produeix si ens preguntem qui (o quina cosa) ha causat aquesta divergència entre allò que creiem que és la nostra realitat i la realitat en si.

La nostra realitat és un món cada cop més impensable i incognoscible, en què els desastres imminents, canvis climàtics o pandèmies, provocats o no per la màquina de l'existència humana, apropen el planeta inexorablement a allò que el filòsof Eugene Thacker anomena «el món sense nosaltres». Aquest món especulatiu és «un bestiari de formes de vida impossibles»

que no podem conèixer, descriure ni interpretar, raó per la qual la ment sempre s'esforça a tornar a un territori amb regles que la raó coneix.

Aquest esforç de la raó troba entrebancs a Interregne, que funciona a manera de cambra d'estranyesa cognitiva, com passa en el gènere de la *weird fiction* (ficció rara). En davallar al soterrani còsmic i albirar l'horror del que és innomenable, es produeix en el visitant-víctima una desfamiliarització respecte al món que l'obliga a aprendre les regles d'aquella nova realitat a mesura que s'hi submergeix. S'enfronta, a més, a l'evidència que l'univers és, més que no pas hostil, indiferent al nostre esdevenir. Aquí l'interregne (una etapa política sense sobirà ni funcions governamentals) és ontològic: en el col·lapse de la civilització, allò existent a penes respon a les regles conegudes però comencem a percebre les següents. Per les esclatxes del nostre present es comença a escolar allò que no es pot anomenar, el gran badall de l'univers sense nosaltres. I és que, com deia Lovecraft, «Les lleis humanes comunes, així com els seus interessos i emocions, no tenen validesa ni importància en el cosmos ampli i extens.»

Pilar Cruz

Agraïments: Patricio Rivera, Ali Yardel, Miki Álvarez, David Solber, Choppo, Pedro Bajel, Pense, Francisco J. Pérez, Pylar, Carlos Maglione, Alejandra López, Gabrielidis, David Franklin, Lara Fluxà, Pedro Eurrutia, Yago Hortal, Carlos González Boy, Blanca del Río, Mercedes Pimiento, Rafa Anglés, Antonella Macchi, Mireia Mascarell, Isabel Guirao, Paco Hernández, Carmen González, Juan Manuel Hernández i Lucía Franco.

Aquesta exposició ha estat possible gràcies a: Fase, SolberFX, Chopinart i Pdrotoolart.

Fundació Joan Miró * *J...* Barcelona

#MonstreEspai13

Amb la col·laboració de:

Amb la complicitat de:

Sabadell
Fundació

GRUP
Ulla Ulla

TMTMTM

HANGAR.
ORG

Reciclajes
SIN AGENDA

www.fmirobcn.org

